

RAZISKOVANJE NA PODROČJU VARNOSTI V LOKALNIH SKUPNOSTIH

GORAZD MEŠKO, NATALIJA ŽARN

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
gorazd.mesko@um.si, natalija.zarn1@um.si

Programska skupina Varnost v lokalnih skupnostih je prva programska skupina v zgodovini Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru. Poglavlje prikazuje nekatere ugotovitve raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v zadnjih desetletjih s poudarkom na ključnih temah raziskovanja: (1) o raziskovanju varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji po letu 2000; (2) kriminaliteti, viktimizacijskih študijah, občutkih varnosti in socialni koheziji v lokalnih skupnostih; (3) policijskem delu v skupnosti kot temeljni dejavnosti zagotavljanja lokalne varnosti in (4) vlogi občin pri zagotavljanju lokalne varnosti. Sledi še predstavitev nacionalne ter mednarodne konferenčne dejavnosti. V sklepnem delu poglavja avtorja predstavi število objav v mednarodnih znanstvenih revijah, knjige pri mednarodnih založbah, gesla v enciklopedijah, uredništvo v mednarodnih znanstvenih revijah in prispevek k nacionalnim in lokalnim politikam ter razvoju mladih raziskovalcev. Dodatne raziskovalne izzive je prineslo obdobje covida-19, ko so raziskovalci dodatno raziskovali spremembe glede zagotavljanja varnosti in gibanja kriminalitete v Sloveniji in širše.

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.6.2024.1](https://doi.org/10.18690/um.fvv.6.2024.1)

ISBN
978-961-286-875-8

Ključne besede:
varnost,
zagotavljanje varnosti,
raziskovanje,
programska skupina,
Fakulteta za varnostne
vede

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.6.2024.1](https://doi.org/10.18690/um.fvv.6.2024.1)

ISBN
978-961-286-875-8

Keywords:
safety,
security,
research,
programme group,
Faculty of Criminal Justice
and Security

RESEARCH ON SAFETY AND SECURITY IN LOCAL COMMUNITIES

GORAZD MEŠKO, NATALIJA ŽARN

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
gorazd.mesko@um.si, natalija.zarn1@um.si

The Safety and Security in Local Communities Programme Group is the first programme group in the history of the Faculty of Criminal Justice and Security at the University of Maribor. This chapter presents some findings of research on local safety in the past two decades, focusing on: (1) local safety and security since 2000; (2) crime, victimisation studies, fear of crime and social cohesion in local communities; (3) community policing as a basic security provision activity in local communities; and (4) the role of municipalities and local governance in ensuring security. In conclusion, publications in international journals, books published by international publishers, encyclopaedia entries, membership in international editorial boards, contributions to national and local policies, and the development of future researchers are presented. Additional research challenges were brought about by the COVID-19 period, where researchers further explored changes in security provision and crime trends in Slovenia and beyond.

University of Maribor Press

1 Uvod

V poglavju predstavljamo razvoj raziskovanja na področju varnosti v lokalnih okoljih v Sloveniji pred in med izvajanjem raziskovalnega programa Varnost v lokalnih skupnostih (2015–2018 in 2019–2024). V obdobju pred letom 2015, ko je Fakulteta za varnostne vede dobila prvo programsko skupino v svoji zgodovini, je potekalo več individualnih in skupinskih raziskovalnih projektov, ki so jih v okviru dejavnosti programske skupine raziskovalci kakovostno nadgradili. Predstavljamo izbor raziskovanja, ki je posredno ali neposredno vplival na razvoj dela programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih. V uvodu navajamo cilje raziskovalnega dela v obdobju 2019–2014, ki so nadgradnja ciljev iz prvega obdobja dela programske skupine. Prvi cilj je bil opraviti temeljit pregled literature s področja varnosti v urbanih in ruralnih lokalnih skupnostih. V ospredju preučevanja so bile metode raziskovanja, analize kriminalitete, viktimizacijske študije, vključujoč tudi študije o strahu pred kriminaliteto. Poleg tega smo pregledali literaturo o formalnem družbenem nadzorstvu in partnerskem sodelovanju na lokalni ravni ter varni rabi svetovnega spleta.

Kot nadgradnjo splošnih ciljev programske skupine (2015–2018) smo si raziskovalci zadali cilje v naslednjem raziskovalnem obdobju (2019–2024). Prvi cilj je pregled literature s področij ruralne in urbane kriminologije ter raziskovalnih metod, uporabljenih v predhodnih študijah; kriminalitete, viktimizacije in analiz strahu pred kriminaliteto; sodobnih varnostnih izzivov v Evropi in njihovega vpliva na varnost v Sloveniji in spreminjanje praks na področju družbenega nadzorstva; zagotavljanja varnosti v lokalnih okoljih; modelov sodelovanja varnostnih organizacij in njihovih metodah dela v ruralnem in urbanem okolju ter varne rabe svetovnega spleta.

Drugi cilj je analizirati kriminaliteto, kršitve javnega reda in miru, viktimizacije ter strah pred kriminaliteto, pri čemer bomo identificirali pojavne oblike in območja gostitve specifičnih oblik kriminalitete in prekrškov na ruralnih in urbanih območjih Slovenije; preučili viktimiziranost in strah pred kriminaliteto pri prebivalcih ruralnih in urbanih skupnosti in opravili primerjavo ugotovitev z zadnjo viktimizacijsko študijo iz leta 2000 in študijo o strahu pred kriminaliteto iz leta 2009.

Tretji cilj je preučiti težave in varnostne izzive, ki so povezani z marginalnimi in marginaliziranimi družbenimi skupinami (begunci, priseljenci, Romi idr.), ter med marginaliziranimi in specifičnimi družbenimi skupinami ugotavljati zaznave narave

in kakovosti policijske dejavnosti. V zasledovanju tega cilja bomo: ugotavljali, kako se (ne)strpnost in solidarnost pojavljata in razlikujeta med različnimi lokalnimi (ruralnimi in urbanimi) okolji ter skupnostmi, in pri tem poskušali ugotoviti temeljne značilnosti ter vplive družbe na te pojave in razlikovanje. Zanimalo nas bo, kako se to razlikovanje kaže na konkretnem primeru – odnosu do beguncev, drugih priseljencev in njihovih potomcev, pri tem pa želimo ugotoviti in predstaviti tudi primere dobrih praks; in ugotavljali, kako policijsko dejavnost zaznavajo pripadniki marginaliziranih družbenih skupin in pripadniki specifičnih (na primer narodnostno in kulturno opredeljenih) družbenih skupin ter kako se njihove zaznave razlikujejo od zaznav večinskega prebivalstva.

Četrty cilj je usmerjen v preučevanje zagotavljanja varnosti, učinkovitost družbenega nadzorstva in policijske dejavnosti, kjer nameravamo: preučiti pravne vidike zagotavljanja varnosti na lokalni ravni s poudarkom na analizi pravodajne moči občin pri predpisovanju prekrškov v ruralnih in urbanih občinah; preučiti prevladujoče oblike zagotavljanja varnosti, preventivne dejavnosti in stališča prebivalcev ter članov varnostnih sosvetov v občinah do različnih oblik zagotavljanja varnosti (socialna prevencija, situacijska prevencija, generalna in specialna prevencija, neformalno in formalno nadzorstvo idr.); preučiti zaznave prebivalcev glede njihovih pričakovanj razvoja varnostnih dejavnosti v prihodnje in proučiti zaznave prebivalcev glede kakovosti ter dostopnosti različnih pristopov nujenja pomoči žrtvam kaznivih dejanj; preučiti zaznave policistov in predstojnikov policijskih enot o varnosti in delu policije na lokalni ravni, njihova mnenja o varnostnih težavah v ruralnih in urbanih okoljih ter možnosti odločanja o prioritetah pri izvajanju policijske dejavnosti (razmerja med proaktivnim in reaktivnim policijskim delom) v demokratični družbi; analizirati resnost zaznave varnostnih težav med prebivalci in policisti ter ugotavljati pripravljenost prebivalcev poročati o teh težavah institucijam formalnega družbenega nadzorstva; preučiti razlike v organizaciji, pristopu in metodah delovanja državnih varnostnih in nadzorstvenih institucij v ruralnih in urbanih okoljih; preučiti vzorce odnosov netradicionalnih policijskih organizacij (zasebnovarnostnih, redarskih, inšpekcijskih, carinsko-davčnih itd.) v razmerju do policije v smislu sodelovanja, prekrivanja in dopolnjevanja nadzorstvenih dejavnosti in na področju zaščite, reševanja in pomoči raziskati vprašanja institucionalnih zmogljivosti, zainteresiranosti in motiviranosti državnih in lokalnih uradnikov ter služb na eni strani in prostovoljcev ter nevladnih organizacij na drugi strani.

Peti cilj je usmerjen v proučevanje varne rabe svetovnega spleta, kjer nameravam: preučiti dostop do kibernetskega prostora v ruralnem okolju in identificirati možne oblike ogrožanja uporabnikov glede na njihove demografske značilnosti; preučiti posebnosti uporabe kibernetskega prostora v ruralnem okolju z vidika uporabnikov in družbenih nadzorovalcev (predvsem policije in drugih deležnikov pri preprečevanju in preiskovanju kibernetske kriminalitete) in pripraviti priporočila za varno rabo modernih tehnologij v kibernetskem prostoru (internet stvari, avtonomnost in avtomatizacija).

V enem prispevku je nemogoče predstaviti vse raziskovalno delo sodelavcev programske skupine in glavna sporočila njihovega raziskovanja, zato predlagamo, da si zainteresirani bralci ogledajo bibliografijo članov programske skupine v sistemu COBISS/SICRIS in preberejo prispevke, ki obravnavajo specifične teme. Dejavnosti programske skupine so objavljene tudi na spletni strani raziskovalne dejavnosti Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru (Fakulteta za varnostne vede, n. d.).

Poglavje je razdeljeno na podpoglavja: (1) o raziskovanju varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji po letu 2000; (2) o kriminaliteti, viktimizacijskih študijah, občutkih varnosti in socialni koheziji v lokalnih skupnostih; (3) policijskem delu v skupnosti kot temeljni dejavnosti zagotavljanja lokalne varnosti in (4) vlogi občin pri zagotavljanju lokalne varnosti ter sklepne misli.

2 Raziskovanje varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji po letu 2000

Raziskovanje varnosti v Sloveniji v zadnjih dveh desetletjih je bilo multidisciplinarno in obsega raziskave, ki so obravnavale številne teme s področja varnosti v lokalnem okolju. V prispevku ne bomo predstavili vseh raziskav, ampak predvsem tiste, ki so vplivale na razvoj programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih in kasneje prispevale k prepoznavnosti našega dela v nacionalnem in mednarodnem okolju.

Prvi raziskovalni projekt na področju varnosti v lokalnih skupnostih po letu 2000 v Sloveniji je bil projekt, poimenovan »Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji« (Meško idr., 2000), v katerem so ugotovili, da policijsko delo v skupnosti zmanjšuje kriminaliteto, probleme v skupnosti in strah pred kriminaliteto. Meško (2001) je objavil pregledni članek o izzivih policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. Leta 2001 so ugotovitve pilotske raziskave,

poimenovane »V skupnost usmerjeno policijsko delo: primerjava med mnenji policistov in prebivalcev« (Pagon in Lobnikar, 2001a), o skladnosti pričakovanih prebivalstva in policije glede policijskega dela v skupnosti pokazale, da prebivalci pozitivno ocenjujejo policijsko delo v skupnosti in da je po njihovem mnenju preventivna dejavnost temeljna dejavnost policije. Na drugi strani pa so bili policisti drugačnega mnenja, in sicer vidijo kot temeljno dejavnost policije preiskovanje kriminalitete in procesiranje osumljencev kaznivih dejanj. Pagon in Lobnikar (2001b) sta preučevala mnenja policistov glede policijskega dela v skupnosti in mnenja prebivalcev Ljubljane o ustanovitvi mestne policije. Policisti so bili naklonjeni izvajanju novih pristopov v policijski dejavnosti, kljub prevladujočemu prepričanju o potrebnosti tradicionalnega izvajanja policijske dejavnosti.

V okviru dejavnosti Sveta Evrope je Meško (2003) prevedel priročnik o preprečevanju kriminalitete v urbanih okoljih. Namen priročnika je bil v praktičnem prispevanju k razvoju politike in odpiranju novih razsežnosti v razmišljanju o preprečevanju kriminalitete in reševanju varnostnih problemov v urbanih okoljih. Izvedena je bila tudi študija o lokalnih preventivnih dejavnostih glede odzivanja na vsakodnevno nasilje v osmih evropskih državah (Butchart idr., 2004). Pokazalo se je, da se posledice kriminalitete in varnostnih problemov odražajo predvsem v lokalnih okoljih, zato bi bilo prednost treba dati obojemu, represivnemu odzivanju in programom za ozaveščanje občanov in rizičnih skupin v okviru preventivnih dejavnosti. V istem letu je Meško (2004a) opravil študijo o možnostih upoštevanja Evropske listine o urbanih okoljih (Svet Evrope, 1992) pri preventivnih in varnostnih dejavnostih v slovenskih občinah. Oviri na poti do sodobnega preprečevanja kriminalitete na lokalni ravni sta centralizirana ureditev in neopredeljena vloga občin na področju zagotavljanja javne varnosti. Občinski sveti za varnost služijo v večini primerov le kot *ad hoc* posvetovalna telesa županov, morala pa bi delovati na podlagi medsebojnega sodelovanja in vključevanja predstavnikov različnih institucij, ki so odgovorne za področje določanja prednosti glede reševanja kriminalitetne in varnostne problematike v slovenskih občinah (Meško, 2004a, Meško in Lobnikar, 2005a).

Meško in Lobnikar (2005a) sta raziskovala, v kolikšni meri varnostni (so)sveti slovenskih občin prispevajo k zagotavljanju lokalne varnosti in kako le-ti sodelujejo z institucijami družbenega nadzorstva. Rezultati raziskave so pokazali, da varnostni sveti v nekaterih občinah delujejo učinkovito, v drugih pa obstajajo zgolj formalno. Ovire za bolj učinkovito delovanje varnostnih svetov so nejasne vloge sodelujočih v

varnostnih svetih, različno razumevanje varnostnih problemov in partnerstev z drugimi institucijami, pomanjkanje ustrezne zakonodaje, neznanje in nepripravljenost za sodelovanje ter izogibanje odgovornosti pri reševanju varnostnih problemov. So se pa pokazali tudi pozitivni učinki obstoja varnostnih svetov, in sicer demokratizacija družbenega nadzorstva, sodelovanje občanov, spodbujanje k ozaveščenosti javnosti, spoznavanje različnih deležnikov na varnostnem področju in razprave o lokalnih varnostnih problemih. To je bila ena izmed prvih empiričnih študij o partnerskem sodelovanju na področju zagotavljanja varnosti v lokalnem okolju v evropskem prostoru in temelj za kasnejše raziskovanje varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji, ki se je nadaljevalo po letu 2010 v okviru ciljnega raziskovalnega projekta (Meško idr., 2012) in kasneje v okviru programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih (2015–2018 in 2019–2024).

Meško idr. (2013) so v študiji o zagotavljanju varnosti v urbanih lokalnih skupnostih v okviru evropskega projekta URBIS izvedli intervjuje s predstavniki lokalnih skupnosti v glavnih mestih nekdanjih jugoslovanskih republik, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem varnosti v občinah. Predstavniki lokalnih skupnosti so videli policijo kot odgovorno za reševanje varnostnih problemov v urbanih okoljih. Kot razlog za to so navedli, da je policija zakonsko pristojna in primerno usposobljena. Na drugi strani so lokalnim predstavnikom pripisali manjšo vlogo pri zagotavljanju varnosti, saj je njihovo delovanje omejeno z zakoni. Največji poudarek je bil na želji po vzpostavitvi partnerskega odnosa med vsemi, ki delujejo na področju zagotavljanja lokalne varnosti, in tesnim sodelovanjem med njimi. Tukaj pa sta se srečevala mentaliteta zagotavljanja varnosti v okviru tradicije iz Jugoslavije in novih pričakovanj Evropske unije ob pomanjkljivi zakonski ureditvi področja.

Nekaj izhodišč za raziskovanje varnosti v lokalnih skupnostih je prispeval tudi temeljni raziskovalni projekt Zakonitost in legitimnost policijske dejavnosti, kazenskega pravosodja in izvrševanja kazenskih sankcij (2013–2016), ki je poudaril pomen legitimnosti, pravičnosti v postopkih, nediskriminatorne obravnave posameznikov in številne druge z vladanjem na državni in lokalni ravni povezanimi perspektivami (Meško idr., 2016).

Temeljni in ciljni raziskovalni projekti članov programske skupine, ki so kot vodje ali sodelavci sodelovali v raziskovalnih projektih, so v zadnjem desetletju pripomogli k razvoju raziskovanja specifičnih področij varnosti o modeliranju mednarodnih migrantskih tokov na Balkanu (2022–2025), varne uporabe pametnih naprav med

starejšimi občani (2021–2024), krepitve strokovnega znanja in veščin policistov in policistk na področju izvajanja preventivnih ukrepov v šolskem prostoru (2023–2026), policijskega dela v skupnosti (2022–2024), razvoja zasebnega varovanja (2022–2024), modela strateškega načrtovanja in vodenja pri zagotavljanju notranje varnosti (2023–2025) in varnosti uporabnikov kibernetnega prostora (2018–2020). Opravili smo tudi več mednarodnih projektov (SHINE in bilateralni projekt o policijskem delu v ruralnem okolju v Sloveniji in ZDA) (Fakulteta za varnostne vede, n. d.).

3 Kriminaliteta, viktimizacijske študije, občutki varnosti in socialna kohezija v lokalnih skupnostih

3.1 O kriminaliteti in neredu

Raziskovalci so opravili analizo dvajsetletnega raziskovanja kriminalitete in kršitev javnega reda in miru z uporabo geografskih informacijskih sistemov v Sloveniji (Meško idr., 2022). Prve analize so bile opravljene v Ljubljani, kasneje pa še za druga območja (Meško idr., 2003). Vizualizacija obravnavanih kršitev zakonov je pomemben prispevek k strateški analitiki na področju formalnega družbenega nadzorstva.

Raziskovanje prostorske porazdelitve kriminalitete v urbanih okoljih v Sloveniji je bilo izvedeno v več študijah. Študija o geografski porazdelitvi kriminalitete v Ljubljani je pokazala, da se največ prijavljenih kaznivih dejanj zgodi v centru mesta in na območju BTC (Meško idr., 2003). Naslednja študija je dala podobne rezultate, in sicer so se Meško idr. (2010) osredotočili na značilnosti teh območij. Pozneje je bilo ugotovljeno, da je za območja z visoko stopnjo premoženjske kriminalitete značilno naslednje: dnevne migracije ljudi, nezadostna varnost na parkiriščih, pomanjkanje varnostnega osebja, nepazljivost prebivalcev ter visoka koncentracija turistov in šolarjev (Hacin in Eman, 2016). Analize so bile osredotočene samo na najbolj pogosto prijavljena kazniva dejanja, kot so premoženjska kriminaliteta, nasilniška kriminaliteta in kršitve javnega reda in miru, kar je predstavljalo glavno pomanjkljivost teh raziskav, druge analize kriminalitete so predstavljene v učbeniku o kartiranju kriminalitete, ki sta ga napisala Eman in Hacin (2021). Učbenik (Eman in Hacin, 2021) se uporablja pri predmetih Osnove kriminologije s penologijo,

Kriminologija in viktimologija ter Kriminologija in kriminalitetna politika na Fakulteti za varnostne vede.

Pirnat (2021) je celostno obravnavala perspektive kriminalitete, kršitev javnega reda in miru ter zaznav lokalnega prebivalstva v povezavi s policijskih delom v Ljubljani v soseskah z malo varnostnih problemov in soseskah, kjer so kriminaliteta in druge kršitve pogostejše. Pirnat in Meško (2019) sta poleg kriminalitete analizirala še podatke o varnosti v lokalnih skupnostih iz leta 2017 in predstavila primerjavo med zaznavami varnostnih problemov v lokalnih skupnostih med regijami v Sloveniji. Rezultati raziskave so pokazali, da varnostni problemi, kot so socialni problemi, ekološki problemi, javni red in mir ter zloraba drog in alkohola, ne predstavljajo večjih težav v severnoprimorski in gorenjski regiji. Večjo težavo predstavljajo varnostni problemi (migracije, ulična kriminaliteta in drzno vedenje, socialni problemi, ekološki problemi, javni red in mir ter zloraba drog in alkohola v štajerski, obalno-kraški in pomurski regiji. Hacin (2019) je opravil regionalno analizo kriminalitete v občinah na schengenski meji in predstavil uvodno fenomenološko analizo kaznivih dejanj v slovenskih občinah (Hacin, 2020).

Izredne razmere zaradi pandemije covid-19 so povzročile tudi nove izzive na področju kriminalitete in obravnavanja kaznivih dejanj. Meško in Urbas (2021a) sta opravila analizo kriminalitete, ki jo je v času pandemije covid-19 obravnavala policija, in tudi nove oblike kriminalitete, ki so se pojavile zaradi spreminjajočih se rutin ljudi v času pandemije. Povečanje medosebnega nasilja zaradi dolgotrajnega skupnega bivanja in frustracij kot posledica omejevanja gibanja ter drugih razlogov, kot so izguba službe, pomanjkanje komunikacijskih sredstev (npr. računalnikov za šolanje na daljavo) in povečana raba internetnih trgovin, so spremenile sliko običajne kriminalitete. Avtorja predstavitva spremembe tako na nacionalni ravni kot tudi na ravni Evropske unije. Analizo kriminalitete in dela na področju preiskovanja kaznivih dejanj sta predstavila tudi na konferenci CEPOL leta 2021 (Meško in Urbas, 2021b). Pregled vseh študij o covidu-19, kriminaliteti in družbenem nadzorstvu v Sloveniji smo strnili v poglavju v knjigi o kriminaliteti in družbenem nadzorstvu v času covid-19 v mednarodni perspektivi (Meško in Kokoravec, 2022). Sledila je še globalna primerjava kriminalitete v glavnih mestih držav in (varnostnih) ukrepov za preprečevanje okužbe s covidom-19, pri čemer je bilo v študijo vključenih vseh pet policijskih postaj Policijske uprave Ljubljana. Študija je pokazala, da v Sloveniji nismo imeli najstrožjih ukrepov, vendar pa je bila občutljivost ljudi na ukrepe visoka. Kriminaliteta v Ljubljani je odražala približno enake spremembe v strukturi kot v

drugih mestih po svetu (Nivette idr., 2022). Hacin in Meško (2024) sta opravila primerjalno študijo o femicidu v Sloveniji in sosednih državah ter državah Jugovzhodne Evrope na osnovi uradnih statistik kriminalitete pred, med in po pandemiji covida-19. V okviru programske skupine smo izvedli tudi študijo o samonaznanitvi mladoletniškega prestopništva in viktimizacij v okviru mednarodne študije »International self-report delinquency study 4 – ISRD4« (Kokoravec idr., 2021).

3.2 O viktimizacijskih študijah, strahu pred kriminaliteto in občutkih varnosti

V Sloveniji so izvedli viktimizacijske študije, kjer so merili občutek varnosti pri prebivalcih (Pavlovič, 1993, 1999; Pirnat idr., 2018; Umek, 2004). Delež tistih, ki so se počutili ogroženo, je bil majhen (približno tretjina), razlike je bilo zaznati glede na tip območja, spol in starost anketiranca (Pavlovič, 1999). Pojma strah pred kriminaliteto in potencialna viktimizacija sta bila prvič predstavljena leta 1998, ko sta Meško in Pavlovič (1998) poudarila vlogo občutkov ranljivosti in značilnosti strahu pred kriminaliteto. Leta 1999 sta Meško in Umek predstavila in uporabila socialnopsihološki in sociodemografski model za preučevanje strahu pred kriminaliteto. Raziskave so pokazale, da obstajajo razlike med urbani in ruralnimi okolji, saj so prebivalci urbanih okolij izražali večji strah pred kriminaliteto kot prebivalci ruralnih okolij (Meško in Areh, 2003; Meško idr., 2013b; Meško in Umek, 1999). Model merjenja strahu pred kriminaliteto je bil dopolnjen z dodatnimi družbenoekonomskimi dejavniki, kot so: družbene mreže, stopnja nereda v soseski, možnost viktimizacije, posledice viktimizacije za življenje, resnost kaznivega dejanja, zaupanje v javne institucije in preventivni ukrepi. Prebivalci ruralnih okolij so ocenili, da bi se jim manj verjetno v prihodnjem letu zgodilo katero od kaznivih dejanj (Meško, 2012; Meško idr., 2013b; Vošnjak, 2011).

Zaskrbljenost zaradi kriminalitete vpliva na kakovost življenja ljudi, kar se kaže v dejstvu, da ljudje prilagodijo svoje vedenje in se izogibajo določenim območjem in dejavnostim, zato da zavarujejo sebe in svojo lastnino (Umek, 2004). Meško (2004b) je v svoji raziskavi ugotovil, da predstavniki lokalnih skupnosti dajejo največji poudarek naslednjim dejavnikom preprečevanja kriminalitete: socialna preventiva, samozaščitni ukrepi, formalno in zasebno družbeno nadzorstvo.

Ugotovitve Meška (2000) kažejo, da je starejše moške in ženske bolj strah kot mlajše, saj je njihovo pričakovanje morebitnih nevarnosti v njihovem življenjskem okolju bolj izrazito kot pri mladih ljudeh. Poškodbe oziroma premoženjska škoda imajo veliko težje posledice pri starejših kot pri mlajših ljudeh. Starejši ljudje imajo tudi manjšo sposobnost, da se spopadejo s potencialnimi storilci in so bolj ranljivi.

Na podlagi pregleda preteklih študij so Meško idr. (2007) razpravljali o tem, kakšna vrsta policijskega dela lahko vpliva na višjo stopnjo občutkov varnosti. Izvedena je bila primerjava med izvajanjem tradicionalnega policijskega dela in policijskim delom v skupnosti. Glavni cilj policijskega dela v skupnosti je izboljšanje kakovosti življenja prebivalcev, ukvarja se z vsakodnevnimi težavami v lokalni skupnosti, kot so kršitve javnega reda in miru, nered v soseski ipd. Policijsko delo v skupnosti je preventivna dejavnost, ki izboljšuje stanje reda v soseskah in ponovno vzpostavitve le-tega. Nered v soseskah vpliva na občutke prebivalcev o varnosti bolj kot kriminaliteta sama (Meško idr., 2007).

Raziskava iz leta 2011 o občutkih ogroženosti in zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih je pokazala, da zaznavajo prebivalci kot najbolj ogrožajoče dejavnike revščino, brezposelnost in gospodarsko nazadovanje. Tem dejavnikom negotovosti, kot jih skupno poimenujemo, sledijo znaki družbenega nereda v okolju, kot so uživanje alkohola in drog na javnem mestu, organizirana kriminaliteta in varnost v cestnem prometu (Sotlar in Tominc, 2012).

Lobnikar idr. (2016) so izvedli študijo o implementaciji policijskega dela v skupnosti. Ugotovitve študije so pokazale, da se prebivalci v lokalnih skupnostih počutijo varno in da je največji varnostni problem v njihovem okolju kopičenje smeti in ničvrednega blaga. Nato so bili na vzorcu prebivalcev iz 24 slovenskih občin analizirani občutki varnosti in zaznava virov ogrožanja v lokalnih skupnostih. Ugotovljeno je bilo, da se dve tretjini prebivalcev počuti varno v svoji soseski tako podnevi kot ponoči. Največje varnostne grožnje so po njihovem mnenju brezposelnost, alkoholizem, preprodaja drog, pijančevanje, kopičenje smeti in revščina. O varnostnih problemih v lokalni skupnosti anketirani prebivalci najpogosteje govorijo s svojimi družinskimi člani, prijatelji ali znanci (Flander in Hribernik, 2017; Tominc in Sotlar, 2017).

Bučar Ručman (2014; 2015) je raziskoval migracije in z njimi povezane vire ogrožanja v Sloveniji. Pri tem je opredelil dva vira kriminalitete kot posledice migracij na slovenskem območju, in sicer gre pri prvem viru za kriminaliteto, ki je povezana

z izkoriščanjem migrantov, pri drugem viru pa za kriminaliteto priseljencev in njihovih potomcev. V raziskavi o trgovini z ljudmi sta Frangež in Bučar Ručman (2017) potrdila obstoj le-te v namene prisilnega prosjačenja in prisilne kriminalitete nad migranti v Sloveniji. Izpostavljeno je bilo tudi, da se ob migracijah pojavljajo tudi družbena izolacija, alkoholizem, droge, prostitucija, brezposelnost in procesi marginalizacije (Meško idr., 2018). Prebivalci, ki so imeli večji občutek varnosti, so pojave, povezane z migracijami, zaznavali kot manj problematične (Hacin in Eman, 2017).

V raziskavi Slovenskega javnega mnenja in raziskavah, ki jih je opravila Fakulteta za varnostne vede v letih 2011 in 2017, rezultati kažejo, da so za prebivalce Slovenije najbolj ogrožajoči dejavniki socialnoekonomske razmere in kakovost življenja, šele nato sledi kriminaliteta. Na legitimnost varnostne politike najbolj vpliva javno mnenje, ki mora biti verodostojno. V raziskavah so sodelovali prebivalci Slovenije in policisti, ki so se strinjali, da so najbolj ogrožajoči socialnoekonomski dejavniki, kot so brezposelnost, revščina in težave, povezane z zlorabo alkohola. Sotlar in Tominc (2018) sta ugotavljala, kako se nekatere tradicionalne državne varnostne organizacije znajdejo v lokalnih skupnostih. V raziskavi so sodelovali tako prebivalci Slovenije kot policisti, najbolj zeleno poslanstvo Slovenske vojske je pomoč ob naravnih in drugih nesrečah, šele na drugem mestu najdemo tipično nacionalnovarnostno nalogo, to je varovanje države pred morebitnim zunanjim napadalcem. Tominc in Sotlar (2019) sta raziskovala mnenje prebivalcev o varnostnih pojavih v urbanih in ruralnih okoljih v Sloveniji v letu 2017. Kot ključne težave zaznavajo prebivalci pojave, kot so brezposelnost, točenje alkohola pijanim osebam, divjanje z avtomobili, revščina, točenje alkohola mladoletnim osebam, pijančevanje na javnih mestih, alkoholizem in nepravilno parkiranje. Presenetljivo so kazniva dejanja zaznana kot manj pomemben varnostni pojav, ki povzroča težave, bivanje v različno urbaniziranih lokalnih skupnostih pa vpliva na zaznavanje varnostnih pojavov pri prebivalcih. Prebivalci srednje velikih in malih občin se počutijo bistveno manj ogrožene kot prebivalci velikih občin.

Prislan in Lobnikar (2020) sta preučevala zadovoljstvo prebivalcev iz različno urbaniziranih skupnosti z izvajanjem varnostnih storitev ter njihov občutek varnosti in ali obstajajo razlike v takšnih zaznavah med prebivalci ruralnih in urbanih okolij. Rezultati so pokazali, da so anketiranci glede zagotavljanja varnosti najbolj zadovoljni z delom policije, delo redarjev in občine so ocenili slabše. Z delom institucij za zagotavljanje varnosti so najmanj zadovoljni prebivalci ruralnih okolij,

drugih razlik niso ugotovili. Velika večina anketiranih prebivalcev se počuti zelo varno, varneje se počutijo prebivalci, ki živijo v individualnih hišah. Meško in Eman (2023a) sta ugotavljala viktimizacije, občutke varnosti, zadovoljstvo z delom policije in preventivno naravnost na slovenskih kmetijah.

Začetno delo o subjektivnih zaznavah ogroženosti pri uporabi sodobne tehnologije v kibernetnem prostoru sta v začetku prejšnjega desetletja opravila Bernik in Meško (2011) ter Meško in Bernik (2011). Leta 2018 je Meško napisal tudi razširjeni uvodnik v reviji *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* (Meško, 2018), v katerem je predstavil pomembne dimenzije kibernetne kriminologije in viktimologije, pri čemer kriminološke perspektive predstavljajo kazniva dejanja ter njihove značilnosti, viktimološke pa oblike viktimizacij, strahu pred kibernetno kriminaliteto ter ukrepe za preprečitev ponovne viktimizacije. Meško idr. (2019, 2020) so obravnavali kriminološke, viktimološke in varnostne vidike kibernetne kriminalitete in tveganj pri uporabi svetovnega spleta.

Erčulj (2019) je preučevala dejavnike, povezane z občutkom (ne)varnosti v lokalnih skupnostih. Rezultati raziskave so pokazali, da je z občutkom varnosti najmočnejše povezana kakovost medosebnih odnosov v soseski. V študiji sta bila uporabljena posodobljena vprašalnika za policiste in prebivalce o varnosti v lokalnih skupnostih iz leta 2011 (Meško idr., 2012a). V študiji so bila identificirana območja, kjer sta manjši občutek varnosti prebivalcev in slabša socialna kohezija. Vse to pa lahko vodi do povečanja kriminalitete (Erčulj, 2019).

V raziskavi, ki je bila izvedena na različno urbaniziranih območjih v Sloveniji, so Prislan idr. (2019) ugotavljali, katere samozaščitne ukrepe najpogosteje uporabljajo prebivalci lokalnih skupnosti, kakšne so razlike pri tovrstnem vedenju glede na stopnjo urbaniziranosti oziroma ruralnosti območja bivanja ter kakšni so trendi v spremembah samozaščitnega vedenja. Najpogostejši samozaščitni ukrepi v Sloveniji so zavarovanje hiše oziroma stanovanja in opreme pri zavarovalnici, redno zaklepanje vhodnih vrat in zapiranje oken, kasko zavarovanje avtomobila in medsebojni dogovor s sosedi ali znanci, da jim varujejo dom ob njihovi odsotnosti. V urbanih okoljih se uporabljajo tudi protivlomna vrata in okna, v strnjenih vaseh pa zaščitne ograje okoli hiše ali posesti in senzorska luč pred vhodnimi vrati. Na slovenskem podeželju je pogosta tudi uporaba psa čuvaja kot samovarovalni ukrep.

Meško idr. (2019) so izvedli študijo o virih ogrožanja v kibernetnem prostoru, v kateri je sodelovalo 258 študentov Univerze v Mariboru. Ugotovitve so pokazale, da so študenti najpogosteje žrtev naslednjih kibernetnih groženj: nezaželena zasebna sporočila, ki so vsebovala seksualno vsebino ali prošnjo, okužba z virusi in nepooblaščen dostop uporabnikov do njihove e-pošte, računa socialnega omrežja ali drugega spletnega računa. Študenti so kot najbolj resne posledice izpostavili tiste, ki jim povzročijo finančno škodo (Meško idr., 2019).

V raziskavi so se avtorji osredotočili na primerjavo varnosti uporabnikov kibernetnega prostora v urbanih in ruralnih okoljih. Ugotovitve raziskave kažejo, da so uporabniki najpogosteje viktimizirani s kibernetnimi grožnjami, kot so pojavna okna, ki se pojavijo z namenom pridobitve podatkov uporabnikov, elektronska sporočila z okuženimi priponkami in lažno spletno oglaševanje. Prejetje lažnega elektronskega sporočila z okuženo priponko in izsiljevanje z lastnimi seksualnimi vsebinami bi prebivalcem tako urbanih kot ruralnih okolij povzročilo največ škode (Meško idr., 2020).

Primerjalna empirična študija o strahu pred kriminaliteto v realnem svetu in kibernetnem okolju je pokazala, da so se strah pred kriminaliteto, negotovost in občutki ogroženosti preselili tudi v kibernetni prostor (Erčulj in Meško, 2022). Dejavniki strahu oz. občutkov ogroženosti v kibernetnem prostoru ostajajo podobni kot v preteklosti (Bernik in Meško, 2010; Meško in Bernik, 2011).

3.3 O socialni koheziji in solidarnosti v skupnosti

V raziskavi o varnosti v lokalnih skupnostih, ki so jo izvedli Meško idr. (2012), je bil uporabljen merski instrument merjenja socialne kohezije (McKee, 2001). Vprašalnik je pokazal visoko zanesljivost tudi v slovenskem prostoru. Ugotovljeno je bilo, da so prebivalci v slovenskih občinah skupnostno močno povezani, najbolj so se strinjali s trditvijo, da bi jim sosed v stiski posodil denar. Prebivalci hiš so izrazili višjo stopnjo skupnostne povezanosti kot prebivalci blokov, zato so prebivalci strnjanih vaških naselij bolj skupnostno povezani kot prebivalci v urbanih okoljih (Meško idr., 2012a). Leta 2017 je bila študija ponovljena, rezultati so bili podobni kot pri prejšnji študiji (Flander in Hribernik, 2017; Lobnikar idr., 2016). Flander (2015) je v študiji o socialni prevenciji kriminalitete raziskoval stopnjo tveganja revščine in socialne izključenosti ter ju primerjal s stopnjo kriminalitete. Rezultati študije kažejo, da je bilo za statistične regije z visoko povprečno stopnjo tveganja

revščine in socialne izključenosti značilna visoka stopnja pravnomočno obsojenih oseb (Flander, 2015).

Bučar Ručman (2020) je predstavil temeljne značilnosti ruralnih, urbanih in suburbanih skupnosti v Sloveniji in prikazal, kako ljudje, ki živijo v tovrstnih skupnostih, razumejo solidarnost in skupno življenje različnih družbenih skupin. Odgovori vseh treh analiziranih skupnosti so na prvo mesto med zaznamimi grožnjami postavili družbenoekonomske razmere. Prebivalce lokalnih skupnosti so za merjenje socialne distance tudi spraševali, koga ne bi želeli imeti za soseda. Kot najbolj moteče so navedli alkoholizirane osebe in narkomane na javnih krajih.

4 Policijsko delo v skupnosti kot temeljna dejavnost zagotavljanja lokalne varnosti

V Sloveniji se je izvajanje policijskega dela v skupnosti začelo zaradi demokratizacije družbe in družbeno političnih sprememb. Opuščati so se začele stare prakse izvajanja policijske dejavnosti in predstavljena je bila nova zasnova policijskega dela, to je, da je le-to usmerjeno v skupnost (Jere idr., 2012; Lobnikar in Meško, 2001; Meško, 2009, 2010; Meško in Lobnikar, 2021). Prvi poskus implementacije policijskega dela v skupnosti se je imenoval Javna varnost, začel se je izvajati leta 1991, kasneje je bil preimenovan v Projekt policija. Vseboval je elemente policijskega dela v skupnosti in tudi analize le-teh, spodbudni rezultati so pokazali koristi policijskega dela v skupnosti (Meško in Lobnikar, 2005b). Preden se je policijsko delo v skupnosti dokončno uveljavilo, pa je na poti do tja naletelo na številne ovire, tako finančne kot tudi v smislu implementacije policijskega dela v skupnosti na lokalni, regionalni in državni ravni (Meško, 2001; Meško in Klemenčič, 2007; Pečar, 2002). Vodje policijskih okolišev morajo opravljati tudi drugo policijsko delo, zato se ne morejo posvetiti samo delu v skupnosti. Na to skrb vzbujajoče dejstvo so opozorili tako vodje policijskih okolišev kot predstavniki vodstev policijskih postaj (Meško idr., 2012). V praksi policijskega dela v skupnosti se še vedno pojavljajo težave glede pomanjkanja finančnih sredstev, spreminjanje narave policijskega dela in nepripravljenost tako prebivalcev lokalnih skupnosti kot drugih subjektov za sodelovanje s policijo (Ivančič in Žibrat, 2016). Od leta 2000 je bilo izvedenih več študij s področja policijskega dela v skupnosti, za mnenje so raziskovalci spraševali policiste, prebivalce lokalnih skupnosti, župane in druge predstavnike občin (Meško idr., 2024).

Meško in Lobnikar (2005b) sta ugotovila, da vzpostavljanje lokalnega partnerstva z varnostnimi sosveti ni bilo učinkovito. Po mnenju predstavnikov lokalnih skupnosti je policija odgovorna pri reševanju težav na lokalni ravni. V študiji o profesionalnosti slovenske policije je bilo ugotovljeno, da policisti policijsko delo v skupnosti dojemajo kot koristno za policijo in prebivalce v lokalnih skupnostih. Vodje policijskih okolišev poudarjajo kot glavno težavo pomanjkanje kadra. Prebivalci lokalnih skupnosti niso naklonjeni k sodelovanju s policijo pri skupnem reševanju varnostnih problemov, ker menijo, da je to v pristojnosti strokovnjakov (Meško, 2006). Na drugi strani pa je bilo ugotovljeno, da prebivalci izkazujejo pripravljenost za sodelovanje s policijo v omejenem obsegu in brez izpostavljanja ter da so z delom policije zadovoljni. Kljub dobri oceni zadovoljstva prebivalcev z delom policije pa prihaja do razhajanj med pričakovani prebivalcev do policije. Leta 2005 so bili anketirani prebivalci Slovenije na obmejnih območjih glede stališč do dela policistov na teh območjih. Najvišje je bila ocenjena uspešnost vzpostavljanja in zagotavljanja reda in miru na obmejnih območjih, nato so sledili uspešnost izvajanja kontrole prehajanja državne meje, preprečevanje nezakonitih prehodov in spoštovanje dostojanstva prebivalcev obmejnega območja. Kar polovica anketiranih je izrazila močno podporo pri sodelovanju s policijo in posredovanju podatkov o nezakonitih prehodih državne meje (Lobnikar idr., 2005).

Pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo predstavlja pomemben dejavnik vzpostavljanja policijskega dela v skupnosti, ta pripravljenost pa je odvisna od več dejavnikov (Lobnikar idr., 2013a; Meško idr., 2012b, 2024). Raziskava Meška idr. (2014) kaže, da je vpliv postopkovne pravičnosti na pripravljenost prebivalcev za sodelovanje s policijo večji kot ocena učinkovitosti policije (Meško idr., 2014). Novejša študija (Meško in Hacin, 2023, 2024) je te rezultate potrdila. V študiji, kjer je bila preučevana stopnja podrejanja policiji, je bilo ugotovljeno, da učinkovitost policije vpliva na pripravljenost podrejanja policiji in upoštevanja ukazov in navodil policistov (Reisig idr., 2014). Ugotovitve raziskave o partnerskem odnosu med policijo in prebivalci kažejo, da imajo policisti in prebivalci lokalnih skupnosti drugačen pogled na partnerski odnos med njimi. Policisti menijo, da občani niso najbolj naklonjeni k sodelovanju z njimi in nudenju informacij, vendar pa jih občani obvestijo, če vidijo sumljive dogodke. Pokazale so se razlike v odnosu do sodelovanja med policisti in prebivalci, saj imajo le-ti, starejši od 40 let, in tisti, ki živijo v manjših občinah, bolj pozitivne poglede na partnerski odnos med policisti in državljani. Med prebivalci je stopnja pripravljenosti za sodelovanje s policisti nižja kot pri samih policistih. Starejši prebivalci, ki živijo v manjših občinah, so tisti, ki so

najbolj pripravljeni sodelovati z njimi. Najbolj naklonjene policijskemu delu v skupnosti pri delu z občani so policistke, toda pomembna ugotovitev študije kaže, da kljub dejstvu, da so občani pripravljeni sodelovati s policisti pri policijskem delu v skupnosti, pa tega občutka z njimi ne delijo policisti, saj niso zaznali pripravljenosti občanov za tovrstno sodelovanje (Nalla idr., 2016).

Med letoma 2010 in 2012 so raziskovalci Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru izvedli ciljni raziskovalni projekt, poimenovan *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni*. Del raziskovanja je obsegal analizo obstoječih oblik policijskega dela v skupnosti in izvedeno je bilo anketiranje prebivalcev v 24 slovenskih občinah. Anketiranci so najbolj ocenili nudenje pomoči pri zaščiti in reševanju, sledijo jim preventivno delovanje, zmanjševanje strahu pred kriminaliteto v skupnosti, usmerjanje pozornosti na povratnike, sodelovanje s prebivalci v občini, zmanjševanje števila ponovnih klicev z istega naslova, preprečevanje vandalizma in preprečevanje zlorabe drog (Meško idr., 2012). Izvedena je bila tudi ocena implementacije policijskega dela v skupnosti v večkulturni lokalni skupnosti. Statističnih razlik med romsko skupnostjo in drugimi prebivalci glede zaznave policijskega dela v skupnosti ni, kar kaže na uspešno implementacijo policijskega dela v skupnosti v opazovanem lokalnem okolju (Lobnikar idr., 2013b). Za slovensko okolje je bil preveden vprašalnik za merjenje stopnje implementacije policijskega dela v skupnosti (McKee, 2001). Kasneje so Lobnikar idr. (2016) v raziskavi uporabili dopolnjen vprašalnik, ki je vseboval dimenzije merjenja uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti. Vseboval je naslednja področja: merjenje kakovosti stikov s policisti, zaznava kriminalitete in nereda, strah pred kriminaliteto in merjenje skupinske povezanosti prebivalcev. Rezultati raziskave so pokazali, da kar dve tretjini anketirancev menita, da so policisti v postopkih pravični in objektivni, sama implementacija policijskega dela v skupnosti pa je dala pozitivne rezultate, saj se anketiranci počutijo v svojem okolju varno, so povezani kot skupnost in obravnava policije je kakovostna. Policisti ocenjujejo svoje delo bolj uspešno kot prebivalci, največje razlike so se pokazale pri ocenjevanju zakonitosti dela policistov, varovanju človekovih pravic in svoboščin, obravnavi pritožb nad delom policije in odzivanju na nujne klice (Lobnikar in Prislan, 2017). Analiza vpliva zaznane prisotnosti policije v soseski na mnenje prebivalcev o policijskem delu je pokazala, da zaznava prisotnosti policije pozitivno vpliva na mnenje prebivalcev o policijskem delu (Modic, 2017). Raziskava, ki je bila opravljena v urbanih lokalnih okoljih, je pokazala, da prebivalci doživljajo policijo različno glede na varnostno stanje soseske, kjer živijo. Bolj kot dejansko varnostno

stanje v soseski je pomembno subjektivno zaznavanje varnostnih problemov. Prebivalci, ki so zaznali manj nereda in kriminalitete, so imeli boljše mnenje o učinkovitosti policije in njeni postopkovni pravičnosti (Meško in Pirnat, 2017). Pirnat in Meško (2018) sta preučevala zaznave glede kriminalitete, družbenih procesov in zaznave policije v urbanih soseskah v Ljubljani. Anketiranje je potekalo v soseskah, kjer sta bili manjša in večja obremenjenost s kriminaliteto in prekrški zoper javni red in mir. Ugotovitve so pokazale, da varnostne razmere vplivajo na zaznavanje prebivalcev glede varnosti in da obstaja možnost vpliva na zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih (Pirnat in Meško, 2018). Nadgradnja predhodnega prispevka je bil članek o testiranju hipoteze nespremenljivosti zaznav varnosti (Reisig idr., 2020) v različnih soseskah slovenske prestolnice.

Eman idr. (2021) so opravili pregled stanja na področju organizacije policijskega dela v skupnosti na vseh treh ravneh policijske dejavnosti – lokalni, regionalni in državni. Opravljeni so bili intervjuji s pristojnimi za policijsko delo v skupnosti na vseh treh ravneh. Ugotovitve kažejo, da se je policijsko delo v skupnosti precej spremenilo oziroma zmanjšalo zaradi preobremenjenosti policistov z izvajanjem drugih nalog, kot so ukrepi za zagotavljanje varnosti, povezani z epidemiološkimi razmerami. Največjo težavo za izvajanje uspešnega policijskega dela v skupnosti predstavlja večletna kadrovska podhranjenost slovenske policije.

Ugotovitve raziskave o primerjavi uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti v slovenskih urbanih in ruralnih okoljih v letih 2011, 2013, 2016 in 2017 kažejo, da policisti menijo, da se slovenska policija čedalje manj zaveda potreb, ki jih imajo prebivalci, da so najbolj uspešni pri vzdrževanju javnega reda in miru, najmanj uspešni pa pri preiskovanju kaznivih dejanj in sodelovanju s prebivalci, predvsem v urbanih okoljih. Prav tako menijo, da so prebivalci pripravljeni sodelovati pri preventivnih dejavnostih policije, da je nudenje pomoči prebivalcem enako pomembno kot izvrševanje zakonov in da je njihova dolžnost, da z vsemi prebivalci ravnajo enakovredno. Policisti ocenjujejo, da je kakovost policijskega dela v skupnosti boljša v ruralnih kakor v urbanih okoljih (Hacin in Meško, 2021).

V raziskavi o stališčih vodij policijskih enot in njihovih pooblaščenecv o ključnih vprašanih pomiritvenega postopka je Flander (2021) izvedel intervjuje z uslužbenci policije. Zastavil jim je dvajset vprašanj, ki so se nanašala na število (ne)uspešno izvedenih pomiritvenih postopkov, izobraževanje in usposabljanje za izvajalce, pripravo na izvedbo, nadzor, strukturo pritožnikov, pritožbene razloge,

(ne)sodelovanje pritožnikov in policistov v postopku, nepristranskost in neodvisnost, pomanjkljivosti veljavne normativne ureditve ter možnosti za izboljšanje le-te in prakse s področja izvajanja pomiritvenega postopka (Flander, 2021).

Erčulj in Modic (2022) sta v raziskavi predstavili mnenje prebivalcev o zadovoljstvu in učinkovitosti policije. Izvedli sta spletno anketo, v kateri je sodelovalo 1.017 anketirancev. Rezultati so pokazali, da je s policijo zadovoljnih ali zelo zadovoljnih 30,3 % anketiranih, 10,4 % anketiranih je učinkovitost policije na 11-stopenjski lestvici ocenilo z oceno 8 ali več.

Policijo je pandemija covid-19 prisilila k prilagajanju na hitro spreminjajoče se okolje in ustrezno odzivanje na vse vrste kriminalitete. Specifične spremembe pri policijskem delu v skupnosti v ruralnem okolju sta predstavili Eman in Bulovec (2023). Lobnikar in Prislan (2021) sta ugotavljala vpliv pandemije na spremembe v izvajanju policijskih nalog. V raziskavi je sodelovalo 355 slovenskih policistov, ki so ocenjevali vpliv organizacijskih sprememb na njihovo operativno delo in odnose s prebivalci zaradi pandemije covid-19 ter ocenili odziv policijske organizacije za zmanjševanje tveganj za njihovo zdravje. Rezultati raziskave so pokazali, da so se poslabšali odnosi znotraj policijske organizacije kot tudi odnosi policistov z lokalno skupnostjo.

5 Vloga občin pri zagotavljanju lokalne varnosti

Kako je varnost v lokalnih skupnostih urejena s pravnega vidika, je raziskoval Tičar (2015) in ugotovil, da je poleg policije občina pomemben nosilec zagotavljanja lokalne varnosti na širšem varnostnem področju (gre za delovanje občinskih redarstev kot varnostnih sosvetov). V letu 2010 je v Sloveniji delovalo v posameznih občinah 179 varnostnih sosvetov, najpogosteje so bili ustanovitelji župani občin, ki so sodelovali s policijo, predstavniki šol, socialnimi službami, zasebnovarnostnimi podjetji, društvi in nevladnimi organizacijami. Člani varnostnih sosvetov so se povprečno sestali od enkrat do trikrat letno. Po njihovem mnenju je bila temeljni nosilec zagotavljanja varnost v občini policija, sledili so ji občinska redarstva in zasebnovarnostna podjetja (Ministrstvo za notranje zadeve, 2010). Sodelovanje policije in posamezne občine poteka na neformalni ravni, v veliki meri pa je odvisna od pripravljenosti predstavnikov občin. Predstavniki policije menijo, da varnostni sosveti niso zaživel v polni meri, saj je policija tista, ki nosi vso pobudo in

odgovornost za reševanje problemov v lokalni skupnosti. V manjših občinah so na sejah varnostnega sosveta poleg obravnave poročil policije in občinskega redarstva obravnavali tudi poročila drugih institucij s področja varnosti, kot so inšpekcijske službe, gasilska društva, osnovne šole, Sveti za preventivo in vzgojo v prometu (Meško idr., 2012a; Modic, 2015).

Občinska redarstva so močno vpeta v lokalno skupnost in povezana s prebivalci na območju svojega delovanja (Dvojmoč, 2007). Dobivajo vedno večje pristojnosti in tudi pomen, tako v zagotavljanju varnosti v cestnem prometu kot tudi v zagotavljanju javnega reda in miru (Modic idr., 2014). Občine imajo pri uveljavljanju prekrškov veliko vlogo, saj na tak način dosegajo spoštovanje pravnega reda na lokalni ravni (Tičar idr., 2017). Redarstva vplivajo na višjo stopnjo reda in varnosti, predvsem v cestnem prometu. Razviden pa je tudi napredek v razvoju sodelovanja med policijo in občinskimi redarstvi, predvsem na preventivnem področju v obliki sprejetja strategij, ki dajejo poudarek na skupnem delovanju policije in občinskih redarstev v lokalni skupnosti (Dvojmoč, 2017).

Ključni izziv predstavljajo občinski programi varnosti, kjer je še vedno precej nejasnosti glede vsebine, obsega in koordinacije (Meško idr., 2024). Občine na tem področju nihajo med izjemno urejenimi glede na predpise in pristojnosti ter tistimi, kjer se problemi rešujejo *ad hoc*, ko se ti pojavijo, pri čemer prevladujeta improvizacija in fleksibilnost. Ne glede na malo slabše napisane občinske programe varnosti pa je solidarnost med občinami v primeru večjih nesreč visoka tudi zaradi regionalne organiziranosti civilne zaščite in reševalne dejavnosti.

6 Od urbanega proti ruralnemu

Raziskovanje varnosti v lokalnih skupnostih že od začetka dela programske skupine poteka v različnih lokalnih skupnostih, od urbanih do ruralnih. Študijo smo zasnovali tako, da smo podatke zbirali v 24 lokalnih skupnostih, pri čemer smo imeli 8 mestnih, 8 manjših mest, kjer se prepletajo okolja različnih vrst, in 8 ruralnih lokalnih skupnosti. Na istih območjih glede na prevladujočo urbanost ali ruralnost je bilo izbranih tudi 14 policijskih postaj. Kraji zbiranja podatkov v posameznih občinah pa so bili izbrani glede na specifične značilnosti soosesk, naselij ipd. Ker je večina tujih študij obravnavala varnostne teme predvsem v urbanih okoljih in ker večina kriminoloških teorij temelji na urbanih perspektivah prestopništva, kriminalitete in odzivanja na kriminaliteto, smo se odločili zapolniti vrzel ruralnih perspektiv

odklonskosti, prestopniškega vedenja, kršitev zakonov ter formalnih in neformalnih odzivov na kazniva ravnanja in deviantno vedenje. Nekaj znanstvenih srečanj je bilo namenjenih primerjavam med urbanimi in ruralnimi okolji, sledila pa so izključno ruralne perspektive. Opravili smo pregled teorije o ruralnih perspektivah varnosti, kriminologije in drugih ved ter opravili prvo viktimizacijsko študijo v ruralnem okolju na slovenskih kmetijah (Eman in Meško, 2023; Meško in Eman, 2023a, 2023b), izvedli smo tudi pilotsko študijo o varnosti v manjšem mestu in ruralnem okolju na vzorcu lokalnih prebivalcev ne-Romov in Romov (Meško in Žarn, 2024a, 2024b).

Rezultat raziskovalnega dela na tem področju so bile tematska številka *Revije za kriminalistiko in kriminologijo* 2019/5 (Meško in Bobnar, 2019), tematska številka revije *Policing – An International Journal* (2024) in tematske številke revije *International Criminology* o strahu pred kriminaliteto in kriminaliteto na podeželju (Ceccato in Meško, 2022). Vsebine, ki smo jih obravnavali v okviru programske skupine in spremljajočih projektov, pa so dobile mesto tudi v obliki razširjenih uvodnikov o primerjalni kriminologiji (2023), ruralni kriminologiji (2020), kibernetiki kriminologiji in viktimologiji (2018) in evropskem policijskem sodelovanju pri čezmejni kriminaliteti (2017) v reviji *Crime, Criminal Law and Criminal Justice*. Če se ozremo nazaj, smo bili člani programske skupine v preteklosti tudi gostujoči uredniki mednarodnih revij na temo ekološke kriminalitete in kriminologije (*Crime, law and Social Change*, 2013) ter policijske dejavnosti (*Policing – An International Journal of Police Strategies and Management*, 2009) in več tematskih številke revije *Varstvoslovje*. Zadnji pomembnejši projekt je knjiga o ruralni kriminologiji – kontinentalne perspektive (Bowden in Meško, 2024, v tisku). S področja dela programske skupine smo organizirali več nacionalnih in mednarodnih konferenc ter se udeleževali pomembnih nacionalnih in mednarodnih dogodkov.

7 Konferenčna dejavnost programske skupine *Varnost v lokalnih skupnostih*

Programska skupina *Varnost v lokalnih skupnostih* je potekala v dveh fazah, in sicer je bila v prvi fazi v obdobju (2015–2018) usmerjena v splošno preučevanje varnosti v lokalnih skupnostih, v drugi fazi (2019–2024), ki še traja, pa je usmerjena v primerjavo ruralnih in urbanih okolij. Od leta 2015 dalje je v okviru dela programske skupine organizirana nacionalna konferenca s področja varnosti v lokalnih skupnosti v sodelovanju s slovensko policijo in občinami (2015 – Ljubljana, 2016 – Murska

Sobota, 2017 – Novo mesto, 2018 – Slovenska Bistrica, 2019 – Nova Gorica, 2020 – Ljutomer, 2021 – Podčetrtek, 2022 – Celje, 2023 – Kranj) (Programska skupina Varnost v lokalnih skupnostih (2015–2018), n. d.; Programska skupina Varnost v lokalnih skupnostih (2019–2024), n. d.). Ob vsaki nacionalni konferenci s področja varnosti v lokalnih skupnostih smo izdali recenzirani zbornik v slovenskem jeziku. Zborniki so javno dostopni na spletni strani Univerzitetne založbe Univerze v Mariboru (Meško, 2023). S tem programska skupina sledi ideji o odprtem dostopu do našega raziskovanja za vse ciljne skupine od županov, lokalnih vodij, policije, prebivalcev, ustvarjalcev politik, drugih raziskovalcev do študentov ter drugih zainteresiranih. Pozno jeseni v letu 2024 načrtujemo izvedbo 10. nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije in Občino Kočevje.

Organizirali smo več mednarodnih konferenc, in sicer leta 2016 o varnosti v lokalnih skupnostih v Srednji in Vzhodni Evropi, leta 2018 o z znanjem podprtim odzivanjem na kriminaliteto ter oblikovanjem kriminalitetnih in varnostnih politik, leta 2021 o ruralni kriminologiji in varnosti na podeželju v Srednji in Vzhodni Evropi ter leta 2023 o ciljih trajnostnega razvoja Združenih narodov – Ruralne in urbane varnostne perspektive v Srednji in Vzhodni Evropi (Meško, 2023).

Dejavnost raziskovalcev programske skupine na področju raziskovanja podeželja, kriminalitete in družbenega nadzorstva je prinesla članstvo v Sekciji za ruralno kriminologijo pri Ameriškem kriminološkem združenju (*Division of Rural Criminology ASC*), Delovni skupini o ruralni kriminologiji pri Evropskem kriminološkem združenju (*ESC*) in Mednarodnem združenju za preučevanje kriminalitete v ruralnih okoljih (*International Society for the Study of Rural Crime*). Postali so tudi pridruženi člani *Centre for Rural Criminology (CRC)* v Avstraliji (Meško, 2023). Na konferencah smo predstavljali ugotovitve raziskovalnega dela v Sloveniji in prispevali svoje znanje k splošnim spoznanjem na tem področju. Poleg omenjenih konferenc so člani programske skupine samostojno ali v soorganizaciji organizirali številne druge znanstvene in strokovne posvete.

8 Zaključek

V obdobju programske skupine od leta 2015 dalje smo objavili 240 izvirnih znanstvenih člankov, ki seveda ne spadajo vsi na področje dela programske skupine, temveč tudi drugih raziskovalnih interesov raziskovalcev programske skupine. Kljub

temu je to zavidljivo število objav, od katerih jih je trideset v prvi, devetinštirideset v drugi in sedeminštirideset v tretji četrtini glede na merila SICRIS. En članek je bil leta 2021 objavljen v reviji *Nature Human Behaviour* (izjemno visok faktor vpliva revije v letu 2021/IF = 25.252) (Nivette idr., 2021). Pomembno je tudi to, da smo prispevali gesla v enciklopediji o ruralni kriminologiji o študijah s področja varnosti (Meško in Sotlar, 2023), kriminaliteti in vodi (Meško in Eman, 2023) in ruralni kriminologiji v Evropi (Meško in Bowden, 2023).

Poleg predstavljenega dela smo raziskovalci programske skupine v obdobju od leta 2015 opravili tudi številne recenzije za mednarodne in nacionalne znanstvene revije in založbe, ki izdajajo znanstvene monografije (v obdobju 2019–2024 več kot sto dvajset recenzij; od začetka programske skupine v letu 2015 pa več kot sto šestdeset recenzij). Ocenjevali smo tudi raziskovalne projekte v okviru razpisov Horizont 2020 in nacionalnih raziskovalnih agencij. Nekateri raziskovalci programske skupine so postali uredniki in souredniki odličnih znanstvenih revij in člani najvplivnejših revij s področja kriminologije in varnostnih ved na globalni ravni. V programski skupini je ena mlada raziskovalka zaključila usposabljanje, na usposabljanju pa sta še dve mladi raziskovalki, v letu 2024 smo kandidirali še za eno mesto mladega raziskovalca.

Raziskovanje v slovenskem okolju je izjemnega pomena za slovensko družbo. Raziskovalci programske skupine smo poleg raziskovalnega dela sodelovali tudi v različnih delovnih odborih, delovnih skupinah, organizaciji konferenc v času predsedovanja Slovenije EU, pripravi nacionalnih politik, pojavljanju v medijih in kritičnih razpravah z namenom izboljšanja varnosti ljudi, ki živijo in delajo v Sloveniji. Z vidika znanstvenega vpliva pa se je pokazalo, da smo tudi na pravi poti, saj smo objavili več odličnih prispevkov v vrhunskih revijah in knjigah pri mednarodnih založbah – te objave pa so imele dve prevladujoči značilnosti – ali je šlo za primerjalne študije, najsí gre za primerjanje različnih časovnih obdobj ali pa primerjave z drugimi državami. Vse študije pa so bile kvantitativne empirične narave. Kvalitativne študije počasi pridobivajo na veljavi, vendar počasneje.

Ogromno opravljenega raziskovalnega dela v obeh obdobjih programske skupine priča, da smo na Fakulteti za varnostne vede našli v programski skupini odličen skupni imenovalc – varnost v lokalnih skupnostih, kajti ne glede na vire ogrožanja varnosti, tveganja, poškodbe in škodo, se posledice vedno kažejo na lokalni in individualni ravni. Torej, treba je razmišljati globalno in probleme reševati lokalno.

S tem pa se kaže tudi vse večja pomembnost lokalnih skupnosti in prizadevanj za trajnostni razvoj ter vzpostavljanje in ohranjanje odpornih (lokalnih) skupnosti v družbi tveganj. Glede na prioritete Organizacije združenih narodov v okviru ciljev trajnostnega razvoja in prioritet Evropske unije na tem področju je dejavnost programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih aktualna in predstavlja odlično priložnost za testiranje doseganja proklamiranih ciljev na nacionalni in lokalni ravni v Sloveniji, z dodatnimi projekti mednarodnega značaja pa tudi primerjalno kriminološko in varstvoslovno raziskovanje, ki prispeva h korpusu znanja v globalni perspektivi.

Viri in literatura

- Bernik, I. in Meško, G. (2011). Internetna študija poznavanja kibernetških groženj in strahu pred kibernetško kriminaliteto. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 62(3), 242–252.
- Bowden, M. in Meško, G. (2024). *Rural criminology in Global: Perspective – State of the art in the World's continents*. Bristol University Press.
- Bučar Ručman, A. (2014). *Migracije in kriminaliteta: pogled čez meje stereotipov in predsodkov*. Založba ZRC.
- Bučar Ručman, A. (2015). Življenje v multikulturnih lokalnih skupnostih: od pasti generatorjev konflikta do primerov dobre prakse. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih, Ljubljana, 27. november 2015* (str. 75–83). Fakulteta za varnostne vede.
- Bučar Ručman, A. (2020). Družbene vezi, solidarnost, različnost in družbena vključenost: primerjava ruralnih in urbanih skupnosti v Sloveniji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), 6. *Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: konferenčni zbornik* (str. 97–107). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Butchart, A., Kinnunen, A., Lapeyre, F., Lemaitre, A., Marcus, M., Meddings, D., Meško, G., Rybicki, R., Stromman, O. J. in Tavares, C. (2004). *Confronting everyday violence in Europe: An integrated approach: Final report*. Council of Europe.
- Council of Europe. (1992). *Evropska urbana lista*. Council of Europe.
- Dvojmoč, M. (2007). Umestitev občinskih redarstev v nacionalno-varnostno strukturo Republike Slovenije. *Varstvoslovje*, 9(3-4), 251–258.
- Dvojmoč, M. (2017). Občinska redarstva v Sloveniji – analiza dosedanjega razvoja in pogled v prihodnost. *Varstvoslovje*, 19(1), 80–98.
- Eman, K. in Bulovec, T. (2023). Community policing in rural parts of Slovenia in the time of COVID-19. *International Journal of Rural Criminology*, 7(2), 174–196.
- Eman, K. in Hacin, R. (2021). *Uvod v kartiranje kriminalitete*. Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.
- Eman, K., Ivančič, D. in Bagari, D. (2021). Koordinacija policijskega dela v skupnosti na treh ravneh policijske organizacije – državno, regionalno in lokalno. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), 7. *Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Policijsko delo v skupnosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih: konferenčni zbornik* (str. 23–37). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Eman, K., Ivančič, D. in Bagari, D. (2024). Intertwined rural and urban policing in the local communities of the Pomurje region in Slovenia. *Policing: An International Journal*. <https://doi.org/10.1108/PIJPSM-11-2023-0157>
- Erčulj, V. (2019). Dejavniki, povezani z občutkom (ne)varnosti v lokalnih skupnostih. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), 5. *Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo*

- o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: konferenčni zbornik (str. 77–86). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Erčulj, V. in Meško, G. (2022). Fear of crime – measurement of fear of ordinary crimes and fear of crimes in cyberspace. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 73(4), 308–318.
- Erčulj, V. in Modic, M. (2022). Učinkovita, odgovorna in odprta policija – ocena zadovoljstva in učinkovitosti policije med prebivalci Republike Slovenije. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), 8. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Cilji trajnostnega razvoja in varnost v lokalnih skupnostih (str. 95–105). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Fakulteta za varnostne vede (n. d.). *Temeljni in ciljni raziskovalni projekti*. <https://www.fvv.um.si/vstopna-stran/raziskovalna-dejavnost/temeljni-in-ciljni-raziskovalni-projekti/>
- Flander, B. (2015). Socialna izključenost, kriminaliteta in (ne)varnost v lokalnih skupnostih. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih, Ljubljana, 27. november 2015* (str. 65–74). Fakulteta za varnostne vede.
- Flander, B. (2021). Pomiritveni postopki in policijsko delo v skupnosti. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), 7. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Policijsko delo v skupnosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih (str. 133–150). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Flander, B. in Hribernik, N. (2017). Socialna kohezija in varnost v lokalnih skupnostih – stališča prebivalcev. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 3. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji (str. 45–54). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Frangč, D. in Bučar Ručman, A. (2017). Specific forms of human trafficking in Slovenia: overview and preventive measures. *Police Practice and Research*, 18(3), 230–244.
- Hacin, R. (2019). Primerjava kriminalitete v slovenskih občinah. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman, (ur.). *Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: konferenčni zbornik 5. nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 57–64). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. (2020). Kriminaliteta v občinah ob schengenski meji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), 6. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: varnost v ruralnih in urbanih okoljih: konferenčni zbornik 6. nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih (str. 109–117). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. in Eman, K. (2016). Uporaba metod policijske analitike pri preprečevanju premoženjske kriminalitete v slovenskih urbanih okoljih. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 2. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: varnost v lokalnih skupnostih: konferenčni zbornik (str. 109–118). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. in Eman, K. (2017). Migracije, socialna kohezija in zaznava varnostnih pojavov. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 3. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji (str. 77–84). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. in Meško, G. (2021). Policijsko delo v skupnosti v urbanih in ruralnih okoljih. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), 7. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Policijsko delo v skupnosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih (str. 83–92). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. in Meško, G. (2024). Femicide and COVID-19 pandemic: examining the situation in Croatia, Hungary, Montenegro, North Macedonia, and Slovenia. *Journal of Contemporary Criminal Justice*. DOI: 10.1177/10439862241245839
- Ivančič, D. in Žibrat, B. (2016). Izkušnje Policijske uprave Murska Sobota pri izvajanju policijskega dela v skupnosti na območju Pomurja. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 2. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih (str. 3–11). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Jere, M., Sotlar, A. in Meško, G. (2012). Praksa in raziskovanje policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(1), 3–13.

- Kokoravec, I., Meško, G. in Haen Marshall, I. (2021). Juvenile delinquency and victimisation: Urban vs rural environments. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 72(4), 323–336.
- Lobnikar, B. in Meško, G. (2010). Responses of police and local authorities to security issues in Ljubljana, The capital of Slovenia. V M. Cools, S. De Kimpe, A. Dormaels, M. Easton, E. Enhus, P. Ponsaers in G. Vande Walle (ur.), *Police, policing, policy and the city of Europe* (str. 175–195). Eleven International Publishing.
- Lobnikar, B. in Modic, M. (2015). Analiza kakovosti policijskega dela v lokalnih skupnostih: pogled prebivalcev Slovenije. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih, Ljubljana, 27. november 2015* (str. 55–64). Fakulteta za varnostne vede.
- Lobnikar, B. in Prisljan, K. (2017). Uspešnost policijskega dela v skupnosti: podobnosti in razlike v samoznavi policistov in oceni prebivalcev. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), 3. *Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 55–66). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Lobnikar, B. in Prisljan, K. (2021). Vpliv pandemije covida-19 na izvajanje policijske dejavnosti v Sloveniji: pogled slovenskih policistov. V G. Meško in I. Kokoravec (ur.), 7. *Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Policijsko delo v skupnosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 5–21). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Lobnikar, B., Sotlar, A. in Meško, G. (2013a). Razvoj policijske dejavnosti v Srednji in Vzhodni Evropi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 64(1), 5–18.
- Lobnikar, B., Hozjan, U., Šuklje, T. in Banutai, E. (2013b). Policing a multicultural community: a case study of the Roma community in northeastern Slovenia. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 38(2), 191–209.
- Lobnikar, B., Pagon, M., Umek, P., Sotlar, A., Bučar-Ručman, A., Tominc, B. in Butinar, J. (2005). *Raziskava o ocenah in stališčih prebivalcev obmejnih območij do dela policistov na bodoči schengenski meji: raziskovalno poročilo*. Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Lobnikar, B., Prisljan, K. in Modic, M. (2016). Merjenje uspešnosti implementacije policijskega dela v skupnosti v Sloveniji. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 67(2), 89–110.
- McKee, A. J. (2001). The community policing evaluation survey: Reliability, validity, and structure. *American Journal of Criminal Justice*, 25(2), 199–209.
- Meško, G. (2001). V skupnost usmerjeno policijsko delo – izziv za slovensko policijo? *Teorija in praksa*, 38(2), 272–289.
- Meško, G. (2004a). Partnersko zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti – želje, ideali in ovire. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 55(3), 258–265.
- Meško, G. (2004b). Local safety councils in Slovenia: A story on attempts to make communities responsible for solving crime and safety problems. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Policing in Central and Eastern Europe – Dilemmas of contemporary criminal justice* (str. 734–744). Faculty of Criminal Justice and Security.
- Meško, G. (2009). Transfer of crime control ideas: Introductory reflections. V G. Meško in H. Kury (ur.), *Crime policy, crime control and crime prevention – Slovenian perspectives* (str. 5–19). Tipografija.
- Meško, G. (2012). A Reflection on selected fear of crime factors in Ljubljana, Slovenia. *Varstvoslojje*, 14(4), 422–434.
- Meško, G. (2018). On some aspects of cybercrime and cybervictimization: editorial. *European Journal of Crime, Criminal law and Criminal Justice*, 26(3), 189–199.
- Meško, G. (2023). Raziskovalno delo Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru v zadnjih petdesetih letih (1973–2023). V G. Meško (ur.), *Znanstveno raziskovanje in pedagoška dejavnost Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru: (1973–2023)* (str. 9–42). Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. (prev.). (2003). *Preprečevanje kriminalitete v urbanih okoljih: priročnik za lokalno samoupravo*. Ministrstvo za notranje zadeve; Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK.
- Meško, G. (ur.). (2000). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o policiji: raziskovalno poročilo*. Visoka policijsko-varnostna šola.

- Meško, G. in Arch, I. (2003). Strah pred kriminaliteto v urbanih okoljih. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 54(3), 144–152.
- Meško, G. in Bernik, I. (2011). Cybercrime: Awareness and fear: Slovenian perspectives. V N. Memon in D. Zeng (ur.). EISIC 2011 (str. 28-33), CPS.
- Meško, G. in Bobnar, T. (2019). Uvodnik. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 70(5), 397–398.
- Meško, G. in Bowden, M. (2023). Europe. V A. Harkness idr. (ur.), *The encyclopedia of rural crime* (str. 329–332). Bristol University Press.
- Meško, G. in Eman, K. (2023). Water crimes. V A. Harkness idr. (ur.), *The encyclopedia of rural crime* (str. 162–165). Bristol University Press.
- Meško, G. in Hacin, R. (2023). Police legitimacy and community policing in Slovenia. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 74(4), 303–316.
- Meško, G. in Hacin, R. (2023). Police legitimacy in urban, suburban and rural settings: A study in Slovenia. *Policing: An international journal*. DOI: 10.1108/PIJPSM-08-2023-0102
- Meško, G. in Klemenčič, G. (2007). Rebuilding legitimacy and police professionalism in an emerging democracy: The Slovenian experience. V T. Tyler (ur.), *Legitimacy and criminal justice – International perspectives* (str. 84–114). Russell Sage Foundation.
- Meško, G. in Kokoravec, I. (2022). COVID-19, crime and social control in Slovenia. V D. Siegel, A. Dobryninas in S. Beccuci (ur.), *COVID-19, society and crime in Europe* (str. 81–98). Springer.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005a). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing*, 28(2), 353–373.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005b). Policijsko delo v skupnosti: Razumevanje uvoženih idej, njihova kontekstualizacija in implementacija. V G. Meško, M. Pagon in B. Dobovšek (ur.), *Izzivi sodobnega varstvoslovja* (str. 89–109). Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2021). Police reforms in Slovenia in the past 25 years. *Policing*, 15(1), 237–250.
- Meško, G. in Pavlovič, Z. (1998). Strah pred kriminaliteto – izzivi za raziskovanje. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 49(4), 346–353.
- Meško, G. in Pirnat, U. (2017). Kriminaliteta in zaznavanje varnosti v urbanih soseskah. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *3. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 35–44). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G. in Sotlar, A. (2023). Safety and security studies. A. Harkness idr. (ur.), *The encyclopedia of rural crime* (str. 50–52). Bristol University Press.
- Meško, G. in Umek, P. (1999). Značilnosti socialnopsihološkega in demografskega modela strahu pred kriminaliteto. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 50(2), 131–137.
- Meško, G. in Urbas, V. (2021a). Delo policije na področju preiskovanja kriminalitete v Sloveniji v času covida-19 s poudarkom na prvem valu epidemije covida-19 spomladi 2020. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 72(1), 21–35.
- Meško, G. in Urbas, V. (2021b). Crime investigation during the COVID-19 pandemic in Slovenia: initial reflections. V D. Nogala (ur.), *Pandemic effects on law enforcement training & practice: taking early stock from a research perspective 5-7 May 2021 [CEPOL Research & Science Conference]* (str. 83-96). CEPOL.
- Meško, G. in Žarn, N. (2024a). *Izlaganje o projektima i aktivnostima Fakulteta sigurnosnih znanosti na području lokalne sigurnosti: predavanje na Radnom sastanku – pripremna aktivnost za organizacija Okruglog stola "Rad policije u manjinskim zajednicama – naglasak na romske zajednice"*, Čakovec, 29. 2. 2024.
- Meško, G. in Žarn, N. (2024b). *Rad policije u manjinskim zajednicama – naglasak na romske zajednice: sodelovanje pri okrogli mizi, Policijska akademija „Prvi hrvatski redarstvenik“*, Zagreb, 18. 4. 2024.
- Meško, G., Dvoršek, A., Dobovšek, B., Umek, P. in Bohinc, U. (2003). *Analiza porazdelitve nekaterih odklonskih pojavov v Ljubljani*. Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Meško, G., Eman, K. in Flander, B. (2016). *Oblast, legitimnost in družbeno nadzorstvo*. Fakulteta za varnostne vede.

- Meško, G., Eman, K., Modic, M. in Hacin, R. (2024). *Polijsko delo v skupnosti in partnersko zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih*. Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba.
DOI: 10.18690/um.fvv.4.2024.
- Meško, G., Fallshore, M. in Jevšek, A. (2007). Policija in strah pred kriminaliteto. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 58(4), 340–351.
- Meško, G., Hacin, R., Pirnat, U. in Eman, K. (2018). Migration issues in Slovenia: Beyond the rhetoric of university-level criminology and crime prevention education for sustainable development. V H. Kury in S. Redo (ur.), *Refugees and migrants in law and policy: Challenges and opportunities for global civic education* (str. 495–528). Springer.
- Meško, G., Kutnjak Ivković, S. in Hacin, R. (ur.). (2024). *Sustainable Development Goals of the UN, Safety, Provision of Security, and Responses to Crime and Security Threats*. University of Maribor Press.
- Meško, G., Maver, D. in Klinkon, I. (2010). Urban crime and criminal investigation in Slovenia. V G. W. Corner, A. Corner in D. K. Das (ur.), *Urbanization, policing and security: global perspectives* (str. 301–322). CRC Press.
- Meško, G., Prislán, K. in Hacin, R. (2019). Varnost uporabnikov kibernetskega prostora. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: konferenčni zbornik* (str. 121–128). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G., Prislán, K. in Hacin, R. (2020). Varnost uporabnikov kibernetskega prostora: analiza zaznav med prebivalci v urbanih in ruralnih okoljih. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *6. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: konferenčni zbornik* (str. 119–129). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G., Sotlar, A., Lobnikar, B., Jere, M. in Tominc, B. (2012). *Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni: Poročilo ciljnega raziskovalnega projekta*. Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G., Šifrer, A. in Vošnjak, L. (2013b). Strah pred kriminaliteto v mestnih in vaških okoljih v Sloveniji. *Varstvoslovje*, 14(3), 259–276.
- Meško, G., Tankebe, J., Jere, M., Eman, K. in Reisig, M. D. (2014). Vpliv postopkovne pravičnosti in legitimnosti policijske dejavnosti na spoštovanje zakonov pri slovenskih mladostnikih. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 65(1), 35–47.
- Meško, G., Tominc, B. in Sotlar, A. (2013). Urban security management in the capitals of the former Yugoslav republics. *European Journal of Criminology*, 10(3), 284–296.
- Meško, G., Reisig, M. D. in Tankebe, J. (2012b). Postopkovna pravičnost. Legitimnost policije in sodelovanje javnosti s pravosodnimi organi. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 63(2), 112–122.
- Modic, M. (2015). Vloga in vidiki sodelovanja občin pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni – predstavitev ugotovitev ciljnega raziskovalnega projekta. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih, Ljubljana, 27. november 2015* (str. 46–54). Fakulteta za varnostne vede.
- Modic, M. (2017). Vpliv zaznane prisotnosti policije v soseski na mnenje prebivalcev o policijskem delu. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *3. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 27–34). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Nalla, K. M., Meško, G. in Modic, M. (2016). Assessing police-community relationships: is there a gap in perceptions between police officers and residents? *Policing and Society*, 28(3), 271–290.
- Nivet, A. E., Zahnow, R., Aguilar, R., Ahven, A., Amram, S., Ariel, B., Burbano, M. J. A., Astolfi, R., Baier, D., Bark, H.-M., Beijers, J. E. H., Bergman, M., Breetzke, G., Concha-Eastman, I. A., Curtis-Ham, S., Davenport, R., Diaz, C., Fleitas, D., Gerell, M., Jang, K.-H., Kääriäinen, J., Lappi-Seppälä, T., Lim, W.-S., Revilla, R. L., Mazerolle, L., Meško, G., Pereda, N., Peres, M. F. T., Poblete-Cazenave, R., Rose, S., Svensson, R., Trajtenberg, N., van der Lippe, T., Veldkamp, J., Vilalta Perdomo, C. J. in Eisner, M. P. (2021). A global analysis of the impact of COVID-19 stay-at-home restrictions on crime. *Nature human behaviour*, 5(7), 868–877.
DOI: 10.1038/s41562-021-01139-z

- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001a). V skupnost usmerjeno policijsko delo: primerjava med mnenji policistov in prebivalcev. *Varstvoslovje*, 3(3), 182–189.
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001b). *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: Ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije: končno poročilo s popravki*. Visoka policijsko-varnostna šola.
- Pavlovič, Z. (1993). Mednarodna anketa o viktimizaciji: Ljubljana 1992. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 44(2), 129–138.
- Pavlovič, Z. (1999). Mednarodni ankete o kriminaliteti oz. viktimizaciji Slovenija (Ljubljana) 1992–1997 (3. del). *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 50(2), 122–130.
- Pečar, J. (2002). Preprečevanje kriminalitete in policija. *Varstvoslovje*, 4(2), 122–131.
- Pirnat, U. (2002). *Oblike, vzroki in odzivi na kriminaliteto v urbanih lokalnih skupnostih* [Doktorska disertacija]. Fakulteta za varnostne vede.
- Pirnat, U. in Meško, G. (2018). Varnost v urbanih lokalnih skupnostih – primerjava med soseskami v Ljubljani. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): konferenčni zbornik* (str. 141–167). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Pirnat, U. in Meško, G. (2019). Zaznava varnostnih problemov v lokalnih skupnostih – primerjava med regijami v Sloveniji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: konferenčni zbornik* (str. 87–96). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Pirnat, U., Hacin, R. in Meško, G. (2018). Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): konferenčni zbornik* (str. 7–43). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Prislan, K. in Lobnikar, B. (2020). Zadovoljstvo prebivalcev z zagotavljanjem varnosti v različno urbaniziranih lokalnih skupnostih. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *6. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: konferenčni zbornik* (str. 49–57). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Prislan, K., Meško, G. in Lobnikar, B. (2019). Samovarovalni ukrepi prebivalcev Slovenije – primerjava med ruralnimi in urbanih območji bivanja. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: konferenčni zbornik* (str. 65–76). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Programska skupina Varnost v lokalnih skupnostih (2015–2018). (n. d.). *O programski skupini*. <https://fvv.um.si/programskaskupina/o-skupini.html>
- Programska skupina Varnost v lokalnih skupnostih (2019–2024). (n. d.). *Programska skupina Varnost v lokalnih skupnostih – primerjava ruralnih in urbanih okolij*. <https://fvv.um.si/psvls/>
- Reisig, M. D., Tankebe, J. in Meško, G. (2014). Compliance with the Law in Slovenia: The Role of Procedural Justice and Police Legitimacy. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 20(2), 259–276.
- Reisig, M., Flippin, M., Meško, G. in Trinkner, R. (2020) The effects of justice judgments on police legitimacy across urban neighborhoods: a test of the invariance thesis. *Crime and delinquency*. 67(9), 1295–1318.
- Sotlar, A. in Tominc, B. (2012). Zaznava deklarativnih virov ogrožanja nacionalne varnosti v slovenski družbi. *Varstvoslovje*, 14(3), 231–258.
- Sotlar, A. in Tominc, B. (2018). V iskanju verodostojne varnostne funkcije sodobnih oboroženih sil – med teoretičnimi koncepti, kompleksnim varnostnim okoljem, normativnimi okviri in javnim mnenjem. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018)* (str. 313–334). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Tičar, B. (2015). Pravna ureditev varnosti na lokalni ravni. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih, Ljubljana, 27. november 2015* (str. 34–45). Fakulteta za varnostne vede.

- Tičar, B., Kandolf, S. in Dvojmoč, M. (2017). Pooblastila občin za pravno urejanje in dejansko sankcioniranje lokalnih prekrškov v teoriji in praksi. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *3. nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 95–108). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Tominc, B. in Sotlar, A. (2017). Trendi percepcije javnosti do virov ogrožanja v lokalni skupnosti. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *3. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji* (str. 17–26). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Tominc, B. in Sotlar, A. (2018). Ni pomembno, kaj je res, ampak kar ljudje verjamejo, da je res – stabilnost javnega mnenja o virih ogrožanja. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018)* (str. 73–103). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Tominc, B. in Sotlar, A. (2019). Razlike v zaznavanju varnostnih pojavov med prebivalci urbanih in ruralnih okolij v Sloveniji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih* (str. 45–55). Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Umek, P. (2004). Viktimizacijska študija 2001. V G. Meško (ur.), *Preprečevanje kriminalitete – teorija, praksa in dileme* (str. 149–162). Inštitut za kriminologijo.
- Vošnjak, L. (2011). *Strukturalna analiza socio-demografskega, socialno psihološkega in celostnega modela zaskrbljenosti ljudi glede kriminalitete in sodobnih oblik negotovosti* [Doktorska disertacija]. Fakulteta za varnostne vede.